

Тековна економска состојба

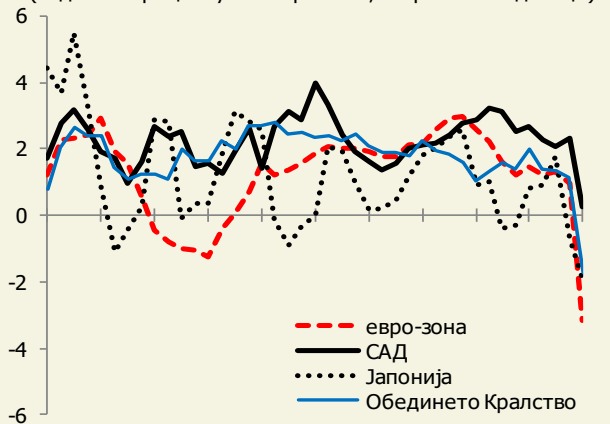
Дирекција за монетарна политика и истражување

јули, 2020 година

Глобален економски амбиент

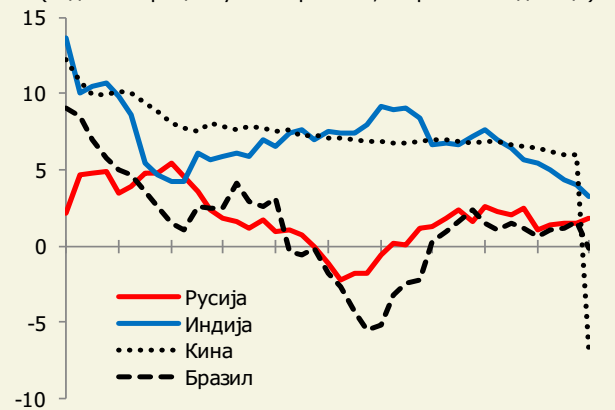
- **Глобалното ширење на пандемијата од вирусната инфекција ковид-19** и воведувањето на мерките за нејзино спречување предизвикаа големи негативни ефекти врз глобалната економска активност;
- **Пад на глобалната економска активност во 2020 година** од 4,9%, а потоа економско закрепнување и глобален раст од 5,4% во 2021 година;
- **Ризиците за глобалната економска активност и натаму се надолни** и главно се поврзани со големата неизвесност околу развојот на глобалната пандемија (појава на втор бран, затегнување на финансиските услови, предвремено повлекување или несоодветно насочување на политиките за спречување на кризата), како и со геополитичките тензии и можностите за социјални немири во некои земји;
- Умерено ниска **глобална инфлација** и релативно ниски инфлациски притисоци во 2020 година, во услови на намалена глобална побарувачка поради пандемијата и пониските цени на нафтата.

Реален раст на БДП во развиените земји
(годишни процентуални промени; квартални податоци)

2010 2011 2012 2013 2014 2015 2016 2017 2018 2019 2020
Извор: ОЕЦД.

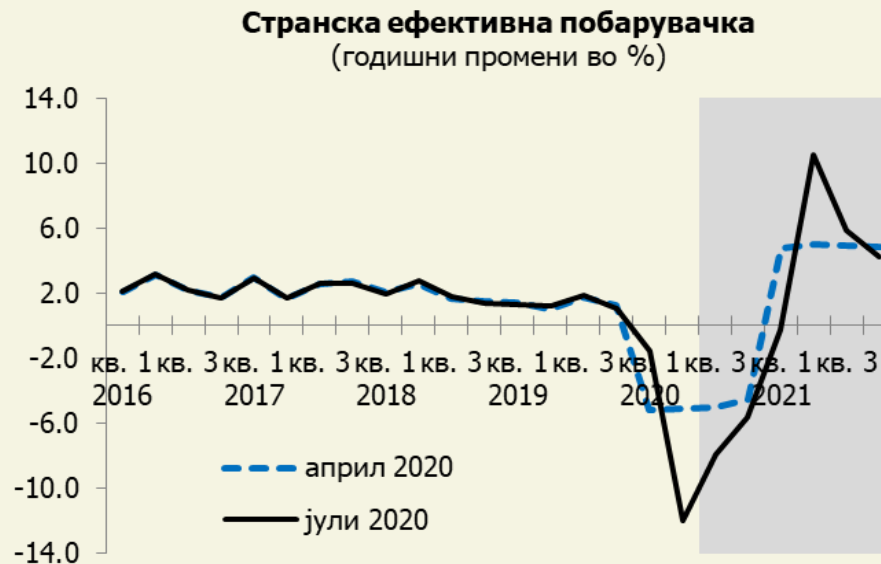
Реален раст на БДП во земјите во развој
(годишни процентуални промени; квартални податоци)

2010 2011 2012 2013 2014 2015 2016 2017 2018 2019 2020
Извор: ОЕЦД.

Квантитативни показатели за надворешното окружување

- **Странската ефективна побарувачка** со очекуван пад од 6,8% во 2020 година и раст од 4,9% во 2021 година (надолна ревизија во однос на априлските оценки за пад од 5% за 2020 и непроменета оценка за 2021 година).

Извор: „Консензус форкаст“ и пресметки на НБРСМ.

Квантитативни показатели за надворешното окружување

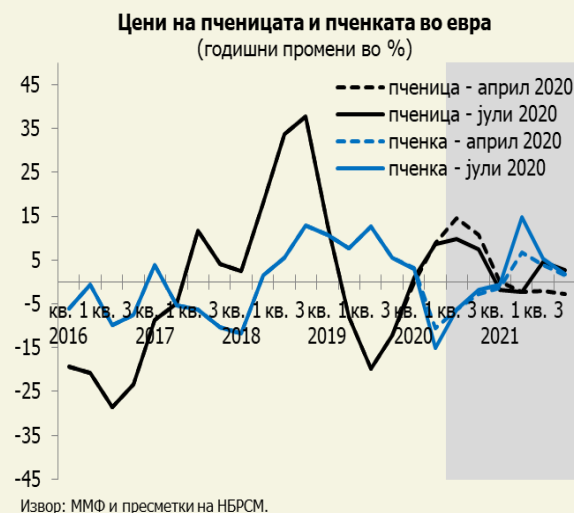
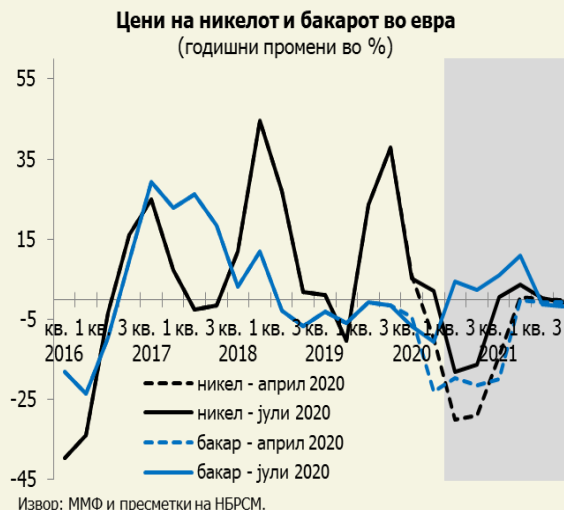
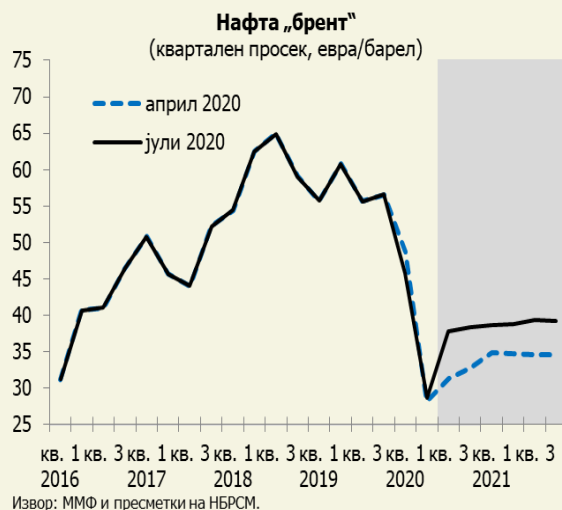
- **Странската ефективна инфлација** би изнесувала 0,6% во 2020 година и би забрзала достигнувајќи 1,3% во 2021 година, исто како и во априлскиот циклус проекции.

Извор: „Консензус форкаст“ и пресметки на НБРСМ.

Квантитативни показатели за надворешното окружување

- Пад на **цените на примарните производи** (освен на пченицата) во текот на 2020 година и нивен синхронизиран раст во 2021 година;
- Во споредба со априлските проекции, направените ревизии на овие цени се главно во нагорна насока (со исклучок на надолната ревизија на цените на храната за 2020 година).

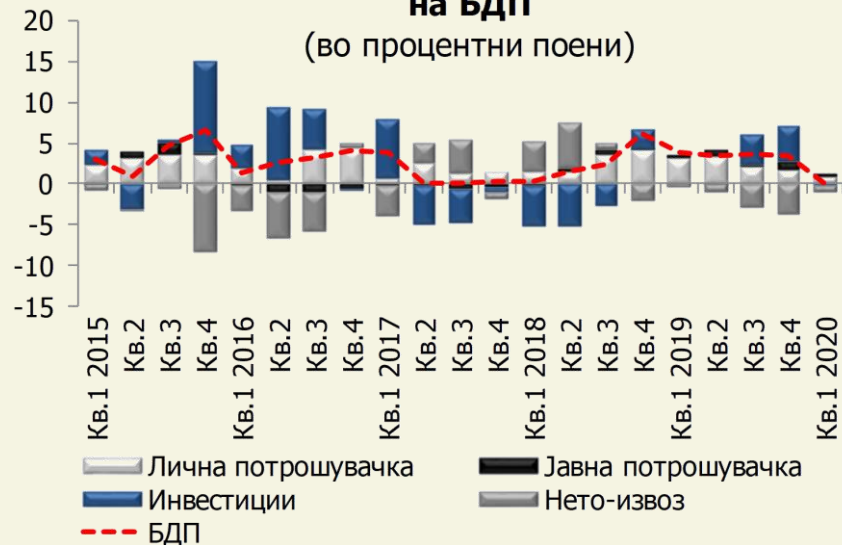

Економска активност

- Во првиот квартал од 2020 година домашната економска активност значително забави, при што реалниот годишен раст на БДП изнесува 0,2%...
- ...при значително забавување на домашната побарувачка, под влијание на инвестициите, додека негативниот придонес на нето-извозот значително се намали.
- **Остварувањата во првото тримесечје** се претежно под влијание на ефектите од ковид-кризата врз главните трговски партнери и преземените мерки за справување со вирусната инфекција.
- **Ризиците околу проекцијата и понатаму постојат и главно се поврзани со развојот на пандемијата, а неизвесноста е понагласена.** Распожливите високофреквентни податоци за април и мај упатуваат на позначително намалување на економската активност во вториот квартал од 2020 година, согласно со очекувањата.

Придонеси во реалниот годишен раст на БДП
(во процентни поени)

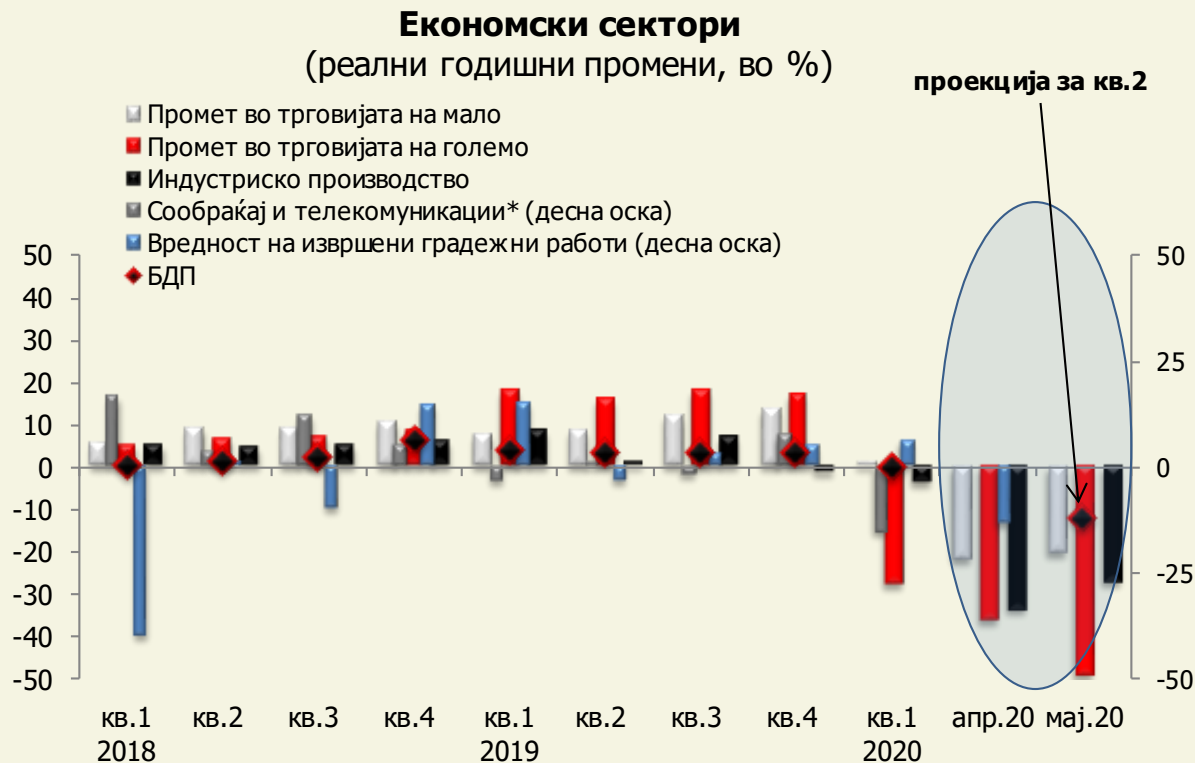

Извор: Државен завод за статистика и пресметки на НБРСМ.

Економска активност

Клучните макроекономски показатели на страната на **домашната понуда** и **агрегатната побарувачка** се неповолни и упатуваат на пад во вториот квартал од годината...

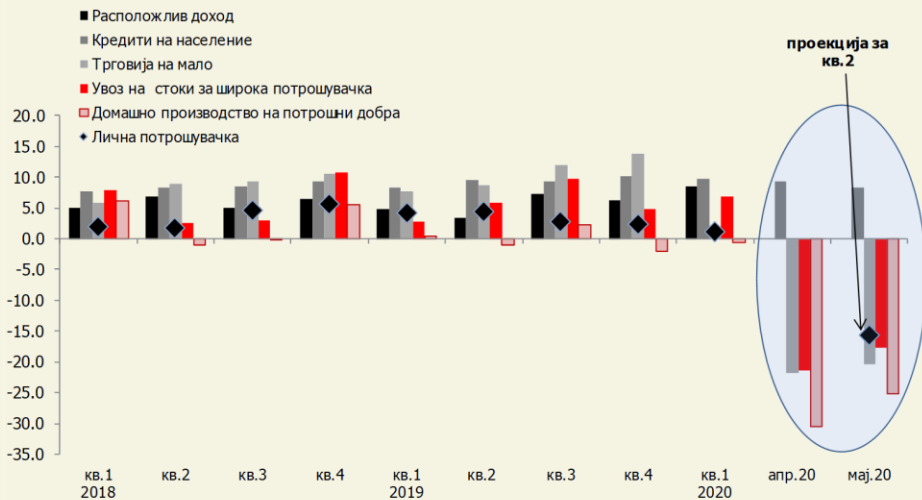
* Прост просек од годишните стапки на промена на различните видови на транспорт и телекомуникациите.
Извор: ДЗС и пресметки на НБРСМ.

Економска активност

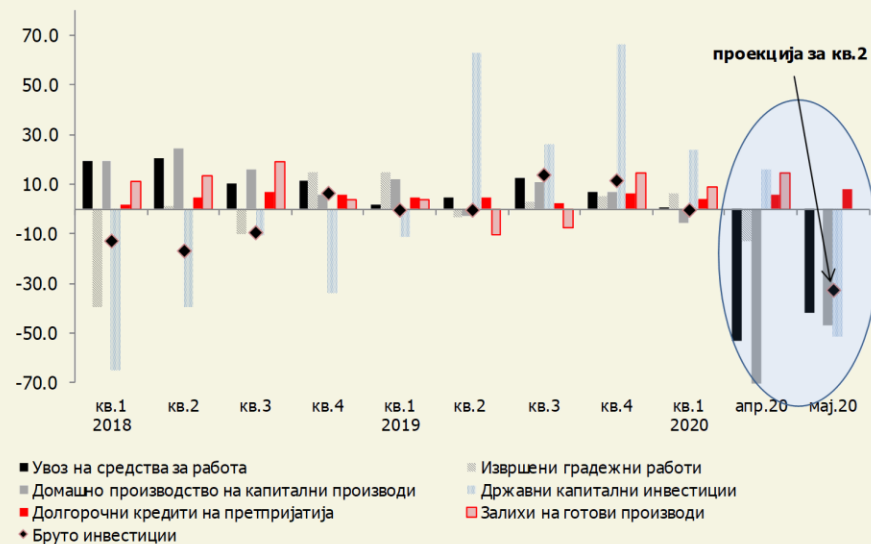
...а слични се и согледувањата за остварувањата на индикативните категории за движењето на агрегатната побарувачка.

Индикатори за движењето на личната потрошувачка
(реални годишни стапки, во %)

Извор: ДЗС и пресметки на НБРСМ.

Индикатори за движењето на бруто инвестициите
(реални годишни стапки, во %)

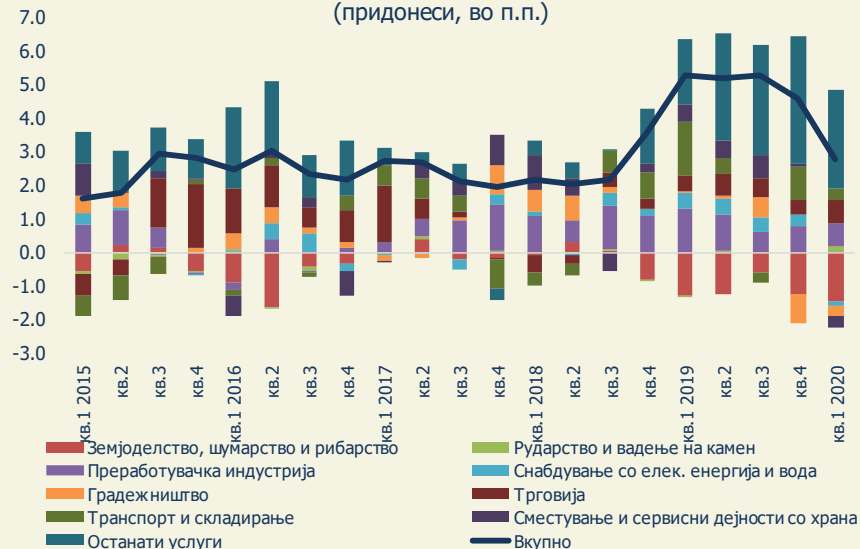
Извор: ДЗС и пресметки на НБРСМ.

Пазар на труд

- **Растот на вработеноста продолжи и во првиот квартал на 2020 година**, но поумерено во споредба со претходниот квартал (годишен раст од 2,7%, наспроти 4,6% во четвртиот квартал на 2019 година);
- **Просечните исплатени нето и бруто-плати во првиот квартал забележаа номинален годишен раст од 10,7% и 11,4%, соодветно**, во еден дел одразувајќи го годишното усогласување на растот на законски утврдената минимална плата, како и ефектот од зголемувањето на платите во јавниот сектор. **Во април 2020 година, номиналниот годишен раст на просечната нето-плата изнесуваше 4,2%**, што претставува поизразено забавување на растот и индикација за влијание на шокот од новата вирусна инфекција врз овој сегмент од пазарот на труд;
- **Продуктивноста на трудот се намалува и во првиот квартал на 2020 година**. Натомошното зголемување на платите, при истовремен пад на продуктивноста, придонесе за **понатамошен раст на трошоците за труд по единица производ**;

Вработени по сектори на дејности
(придонеси, во п.п.)

Продуктивност на трудот и трошоци за труд по единица производ
(годишни промени, во %)

Извор: ДЗС и пресметки на НБРМ.

Инфлација

- **Во вториот квартал од 2020 година, годишната стапка на инфлација изнесуваше 0,5%** (слично како претходниот квартал) при позитивен придонес од цените на храната и базичната инфлација и негативен придонес од цените на енергијата;
- Збирно, стапката на инфлација во првата половина од годината исто така изнесува 0,5%;
- **Во однос на априлската проекција, остварената стапка на инфлација е повисока од проектираната за вториот квартал;**
- **Одредена неизвесност** за остварувањето на проектираната инфлација од 0% во 2020 година, при голема променливост на очекувањата за цените на примарните производи на светските пазари поради глобалната пандемија и нејзиното неизвесно времетраење.

Надворешен сектор

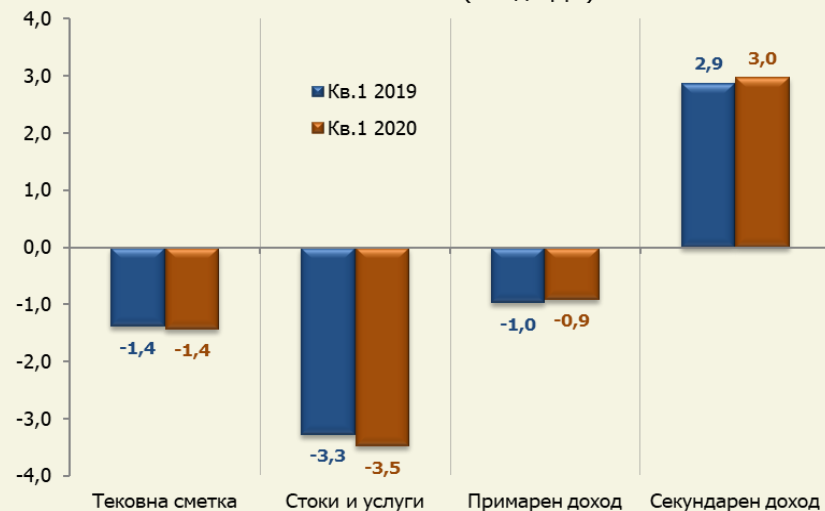
Дефицит во тековната сметка во првиот квартал на 2020 година од 1,4% од БДП (исто ниво како претходната година), при:

- повисок дефицит кај стоките и услугите;
- помал дефицит кај примарниот доход (пониски одливи врз основа на доход од инвестиции) и
- повисок суфицит кај секундарниот доход.

Нето-одливи во финансиската сметка од 0,7% од БДП, наспроти нето-приливи од 1,4% од БДП во првиот квартал од 2019 година, при:

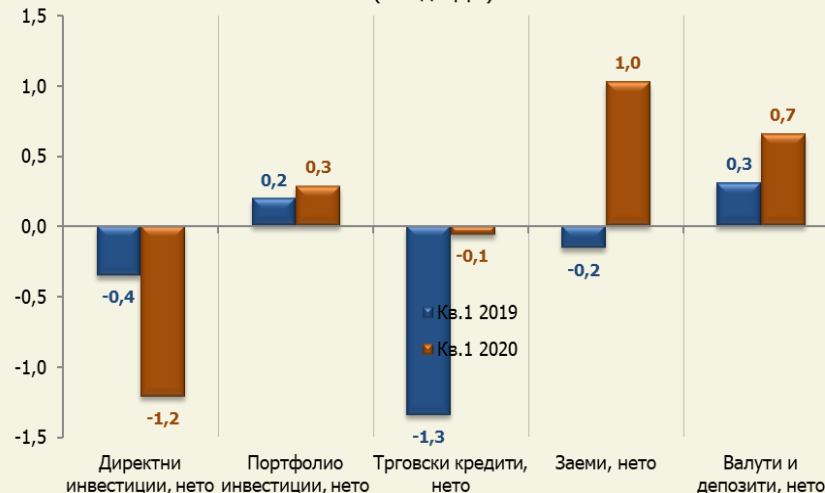
- нето-одливи кај заемите (остварена отплата на долг на државата);
- речиси неутрални текови кај трговските кредити;
- повисоки нето-одливи кај валутите и депозитите и
- повисоки нето-приливи од директни инвестиции.

Тековна сметка (% од БДП)

Извор:НБРСМ.

Компоненти на финансиска сметка, (% од БДП)

Извор:НБРСМ.

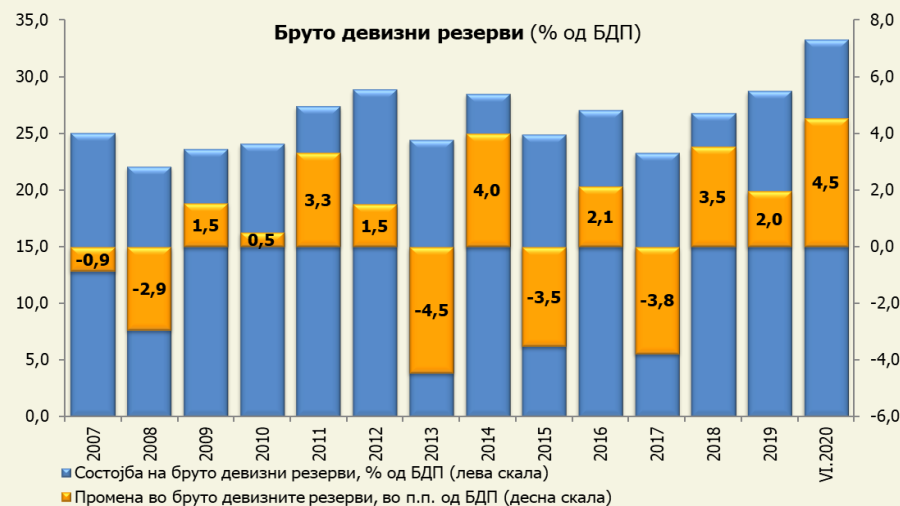

Надворешен сектор

- Пораст на девизните резерви во првата половина од 2020 година, а показателите за адекватноста се во безбедната зона.

Извор: НБРСМ.

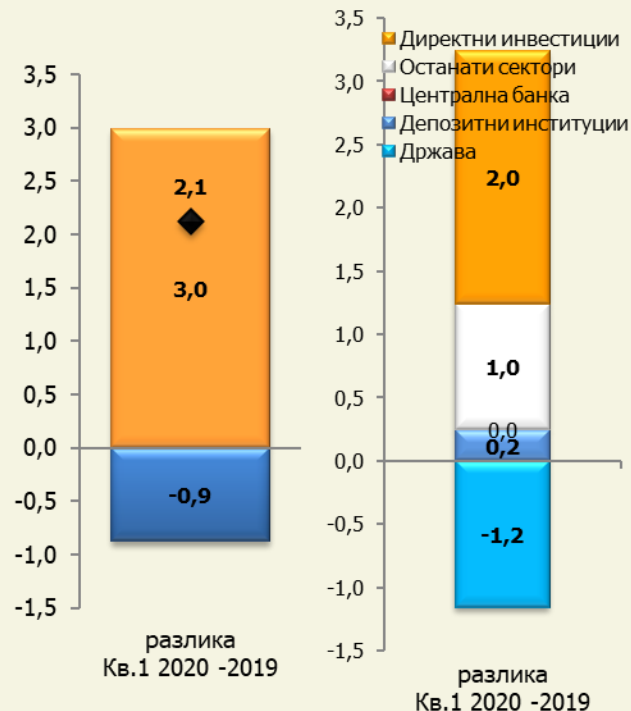
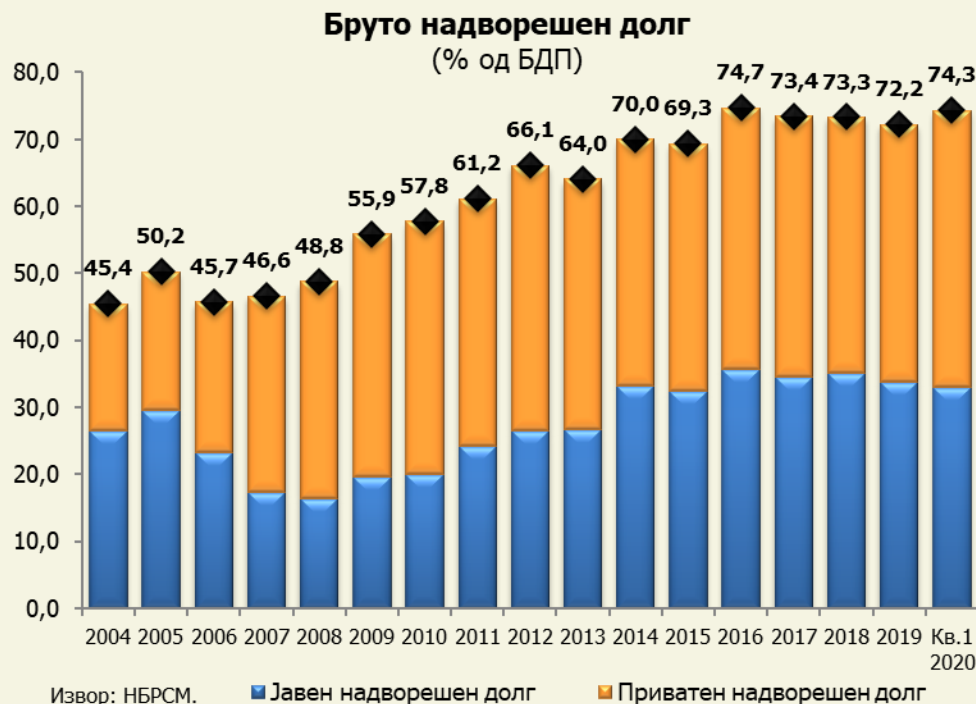

Извор: НБРСМ.

Надворешен сектор

На 31.3.2020 година, бруто надворешниот долг бележи умерен пораст во однос на крајот на 2019 година, што произлегува од растот на приватниот долг, во услови на намалување на јавниот надворешен долг.

Монетарен сектор (депозити)

- И покрај неповолните ефекти од здравствената криза, вкупните депозити во финансискиот систем во вториот квартал на 2020 година и натаму **растат со солидна стапка на раст**;
- Забрзаниот раст на депозитите делумно се поврзува со **државниот пакет мерки за поддршка на економијата** во справување со здравствената криза, со којшто се овозможи финансиска поддршка на компаниите и домаќинствата, заради зголемување на ликвидноста и на расположивиот доход;
- На крајот на јуни, стапката на годишен раст на вкупните депозити (8,4%) **ја надмина проектираната стапка на раст** за вториот квартал, согласно со априлската проекција;

Вкупни депозити во финансиски систем
годишни промени, во %

Вкупни депозити во банките, структура по сектор
придонес во годишна промена, во п.п.

- **Депозитите на домаќинствата** и натаму имаат најголем придонес во растот на вкупните депозити.

Монетарен сектор (депозити)

- Во текот на вториот квартал на 2020 година продолжува растот на **денарските депозити**, при зголемување на склоностите за штедење на **краток рок**.

Вкупни депозити на домаќинствата, структура по рочност

годишен придонес, во процентни поени

- долгорочни депозити
- краткорочни депозити
- депозитни пари
- вкупни депозити, годишни промени, во %

Учество на девизни депозити на домаќинствата во вкупни депозити на домаќинствата (со вклучени депозитни пари)

(крај на период, во %)

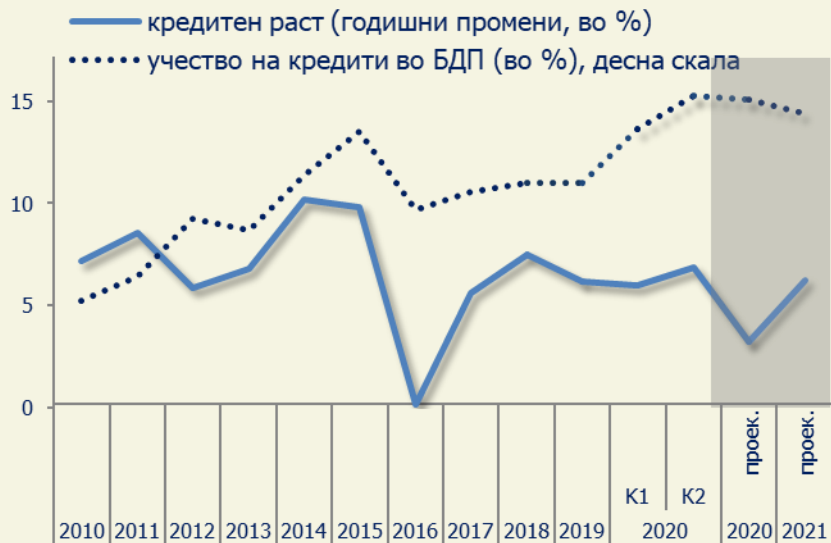

Монетарен сектор (кредити)

- Продолжи **солидниот раст и на кредитите**, којшто во вториот квартал на 2020 година изнесува 6,6% и е над очекувањата со априлската проекција;
- Зголемената кредитна активност беше поддржана и од мерките од страна на Народната банка, коишто се однесуваа на намалување на цената на финансирање преку кредити, банките, обезбедување дополнителна ликвидност во банкарскиот систем и регулаторна флексибилност;

Кредитен раст

годишни промени, во %

Вкупни кредити, структура по сектори

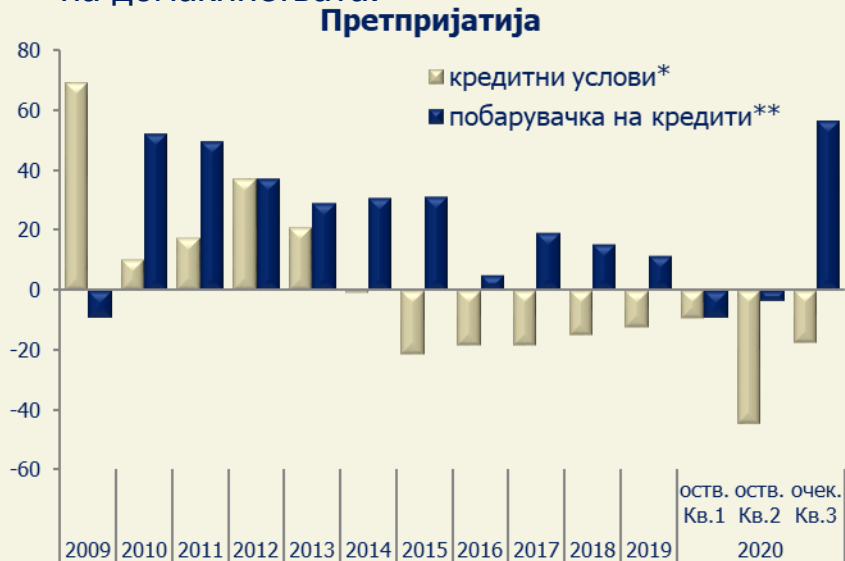
придонес во годишна промена, во п.п.

- Умерено забрзување на годишниот раст на кредитната активност кај **секторот „претпријатија“** во вториот квартал од 2020 година, во споредба со претходниот квартал.

Монетарен сектор (кредити)

- Во **Анкетата за кредитната активност за вториот квартал на 2020 година** банките укажуваат на:
 - значително нето-олеснување на кредитните услови* кај претпријатијата и домаќинствата, што во еден дел е одраз на монетарното олабавување и на промените во прудентната регулатива;
 - нето-намалување на побарувачка за кредити* кај двата сектора, значително поизразено кај домаќинствата.
- За третиот квартал од 2020 година**, анкетата покажува нето-зголемување на кредитната побарувачка кај двата сектора, при мало нето-заострување на условите за одобрување кредити на домаќинствата.

*Негативен нето-процент значи олеснување на кредитните услови.

**Негативен нето-процент значи намалување на побарувачката.

Извор: Анкета за кредитна активност, јули 2020 година

Ефекти врз монетарната политика

- Показателите релевантни за монетарната политика главно се движат во рамките на очекувањата;
- Слаб раст на економијата во првиот квартал од 2020 година, а сигналите од високофреквентни податоци за економската активност се во согласност со очекувањата за пад на активноста во вториот квартал;
- Стабилна и ниска инфлација, но малку повисока од очекуваната стапка;
- Раст на девизните резерви над очекувањата; одржување на показателите за адекватност на девизните резерви во сигурната зона;
- Продолжи солидниот раст на депозитната база и на кредитната активност на банките, поддржан од мерките на државата и Народната банка;
- Народната банка во вториот квартал од 2020 година ја намали основната каматна стапка на нивото од 1,5% и на двапати ја намали понудата на благајнички записи, за вкупно 15 милијарди денари, заради обезбедување поддршка на македонската економија преку одржување на кредитните текови и кредитниот циклус;
- И натаму постојат понагласени ризици, а посебно од надворешното окружување;
- Народната банка и натаму ќе ги следи движењата и ќе презема дополнителни мерки, доколку е потребно.